

הסבר על מהלך תפילת מנחה בשבת

הקטע בתפילה	עומדים או יושבים?
אשרי + ובא לציון	יושבים
קדיש	אשכנזים עומדים, ספרדים ותימנים יושבים
הוצאת ספר תורה "ויהי בנסוע הארון..."	עומדים
עלייה לתורה	העולה לתורה עומד, הציבור יושב (ויש המחמירים לעמוד)
קריאה בתורה	יושבים
הגבהת ספר התורה	עומדים
הכנסת ספר תורה "יהללו את שם ה' כי נשגב שמו לבדו..."	עומדים
תפילת עמידה	עומדים ברגליים צמודות
חזרת הש"ץ	יושבים או עומדים
קדושה	עומדים ברגליים צמודות
מודים דרבנן	עומדים
צדקתך	עומדים
עלינו לשבח	עומדים

עבודה שבילך

הלכות תפילה, חורף תש"ף

שבוע 5 – הלכות חזרת הש"ץ

1. לאחר שהציבור מסיים להתפלל שליח הציבור חוזר בקול על התפילה, כדי שאם יש בקהל אדם שאינו יודע להתפלל, הוא יוכל להתכוון למה שהחזן אומר ולצאת ידי חובת תפילה. גם כאשר כל הקהל בקיא בתפילה בכל זאת החזן חוזר כדי לקיים את מה שתיקנו חכמים.

2. בזמן שהחזן חוזר על התפילה הקהל צריך להתכוון למה שהחזן אומר ולענות אמן, ואסור באיסור חמור לדבר דברי חול. אם אין תשעה אנשים שמתכוונים ועונים אמן, יש חשש שהברכות שהחזן אומר הן ברכות לבטלה, ולכן ראוי שכל אדם בקהל יחשוב שבלעדיו אין תשעה אנשים שיכוונו לדברי החזן ויקפיד לכוון בדברי החזן ולענות אמן.

3. בשעה שאומרים קדושה אסור לדבר, וטוב לעמוד ברגליים צמודות. נוהגים להתרומם על האצבעות בעת אמירת "קדוש, קדוש, קדוש", "ברוך כבוד ה' ממקומו" ו"ימלוך ה' לעולם" ולשאת את העיניים עצמות כלפי מעלה כדי לבטא את הרצון שלנו להתעלות.

מקורות: שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילה; פניי הלכה 'תפילה' פרק יט.

שאלה:

מה הקהל צריך לעשות בעת חזרת הש"ץ? ומה אסור לעשות?

תאריך לשליחת התשובה:

יום שלישי, ל' בשבט,
p.tochen@bna.org.il

הסברים והערות

כל אחד אומר בלחש. את "קדוש, קדוש, קדוש" ה' צבאות" ו"ברוך כבוד ה' ממקומו" אומרים יחד בקול
קדיש הוא "דבר שבקדושה", ואסור לדבר בעת שמיעת קדיש
מוציאים את ספר התורה מארון הקודש כדי לקרוא בו
עולים לתורה שלושה אנשים. כל אחד מהם מברך על העלייה. כאשר העולה אומר "ברכו את ה' המבורך" הקהל עונה "ברוך ה' המבורך לעולם ועד" ומשתחוה
קוראים את תחילת פרשת השבוע הבאה
מרימים את ספר התורה (ספרדים לפני הקריאה, אשכנזים אחרי הקריאה). הקהל מסתכל על הכתב, מצביע עליו ואומר "וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל על פי ה' ביד משה"
מכניסים את ספר התורה בחזרה לארון
מתפללים תפילת עמידה בלחש וברגליים צמודות לפי הקטעים (ויש הנוהגים לעמוד בכל חזרת הש"ץ)
עונים לחזן לפי הקטעים. כשאומרים "קדוש, קדוש, קדוש", "ברוך כבוד ה' ממקומו" ו"ימלוך ה' לעולם" מתרוממים על קצות האצבעות. אסור ללכת או לדבר
בזמן שהחזן אומר את ברכת "מודים" הקהל אומר בלחש את "מודים דרבנן" שכתוב בקטן בצד שמאל. בתחילת הברכה נוהגים לכרוע
בשבתות חג ומועד ובשבתות שלפני יום שלא אומרים בו תחנון אין אומרים צדקתך
ב"ואנחנו כורעים ומשתחוים" כורעים ומשתחוים

שבוע 1 – הלכות בית כנסת

1. כאשר אדם מתפלל בבית כנסת עם הציבור תפילתו נשמעת. גם כאשר הפסיד אדם את התפילה בציבור מצווה להתפלל בבית כנסת, שהוא מקום מיוחד לקדושה והתפילה בו מתקבלת יותר. מצווה לרוץ לבית הכנסת וכן לכל דבר מצווה כדי לבטא את התשוקה לקיים דברים שבקדושה.
2. בית כנסת נקרא מקדש מעט, והוא מקום קדוש שצריך להתנהג בו ביראה. אסור לנהוג בבית כנסת בקלות ראש, לצחוק או לדבר בו דברים בטלים, ואסור לאכול ולשתות בו. אין כנסיים לבית כנסת כדי להסתתר מפני הגשם או משמש חזקה במיוחד. אולם שמיעוד לתפילה ולעוד פעילות, שבבנייתו התנו שכן יהיה, מותר לאכול בו. סניף בני עקיבא שאולם התפילה שלו נצרך גם לפעילויות אחרות, ברור שעל מנת כן לבנה, ומותר לעשות פעילות נוספת שלא בזמן התפילה. עדיף לכסות בוילון את ארון הקודש שלא בזמן התפילה.
3. מותר להיכנס לבית כנסת רק בשביל להוציא משם משהו או לקרוא לאדם שנמצא בפנים, אך לפני שעושים זאת צריך להגיד פסוק כדי שלא ייראה שנכנסנו לבית כנסת לצרכינו האישיים בלבד.

מקורות: שולחן ערוך אורח חיים, הלכות בית כנסת; פניני הלכה 'תפילה' פרק ג.

שאלה:

איך מכבדים את בית הכנסת? מה הכוונה "לנהוג בקלות ראש"?

תאריך לשליחת התשובה:
יום שלישי, ב' בשבט,
ל: p.tochen@bna.org.il

שבוע 2 – הלכות כוונה בתפילה

1. המתפלל צריך לכוון לפירוש המילים שאומר בתפילה ולחשוב שהשכינה נמצאת מולו. אם זה קשה, אפשר לדמיין שמדברים לפני אדם חשוב מאוד, והרי אם מול אדם חשוב היינו נזהרים במילים שלנו ומכוונים לכל מילה, קל וחומר לפני מלך מלכי המלכים.
2. צריך לכוון בכל הברכות בתפילה. אם מתקשים להתכוון בתפילת עמידה, צריך לכוון לפחות בברכה הראשונה, ברכת אבות.
3. לפני התפילה צריך להסיר מחשבות טורדות, ולא להתפלל במקום או בזמן שעלולים לגרום היסח הדעת ופגיעה בכוונה.

מקורות: שולחן ערוך אורח חיים, הלכות תפילה.

שאלה:

מה אפשר לעשות אם מתקשים להתכוון בתפילת עמידה?

תאריך לשליחת התשובה:
יום שלישי, ט' בשבט,
ל: p.tochen@bna.org.il

שבוע 3 – הלכות דיבור בתפילה

1. בתפילת עמידה אסור לדבר או לרמוז לאחר. איסור הדיבור חל גם בזמנים נוספים, כמו קריאת שמע, פסוקי דזמרה והלל. חשוב להגיד שגם כשאין איסור מפורש, לא ראוי לדבר דיבורי חולין בעת שהייה בבית כנסת ופנייה לריבנו של עולם.
2. העומד בתפילת עמידה ומפריעים לו עד כדי כך שאינו יכול להמשיך להתפלל בכוונה הראויה, רשאי לרמוז לצורך הפסקת ההפרעה.
3. כאשר המתפלל נמצא בתפילת עמידה והחזן נמצא באחד משלושת "דברים שבקדושה" – קדיש, קדושה או ברכו – על המתפלל לעצור מתפילתו ולהתכוון בשתיקה למה ששליח הציבור אומר, וייחשב כאילו ענה.

מקורות: שולחן ערוך אורח חיים, הלכות תפילה; פניני הלכה 'תפילה' פרק יז.

שאלה:

מהם דברים שבקדושה? מה עליי לעשות אם אני בתפילת עמידה והציבור הגיע לדבר שבקדושה?

תאריך לשליחת התשובה:
יום שלישי, ט"ז בשבט,
ל: p.tochen@bna.org.il

שבוע 4 – הלכות קריאה בתורה

1. במנחה של שבת עולים לתורה שלושה אנשים – כוהן, לוי וישראל – וקוראים בתחילת הפרשה של השבוע הבא. אם אין כוהן בבית הכנסת מעלים במקומו לוי או ישראל.
2. הקורא בתורה צריך לעמוד ולאחוז בספר התורה בעת הקריאה. עליו להתכוון לקריאה מראש ולעבור עליה כמה פעמים, ואם טעה בקריאתו במילים עליו לחזור ולקרוא שוב. אם הטעות הייתה בפרט שאינו משנה את המשמעות של המילה הוא לא צריך לחזור, אך הקהל צריך להעיר לו על הטעות.
3. הציבור צריך לנהוג בכבוד בעת קריאת התורה: לא לצאת מבית הכנסת מתחילת הקריאה בתורה ועד סופה ולא לדבר זה עם זה, אפילו לא בדברי תורה. אם אין ברירה, בהפסקות שבין העולים אפשר לצאת מבית הכנסת או לדבר בעניינים הקשורים לתפילה.

מקורות: שולחן ערוך אורח חיים, הלכות קריאת ספר תורה; פניני הלכה 'תפילה' פרק כב.

שאלה:

מה עושים אם הקורא בתורה טעה בעת הקריאה? מה הקהל צריך לעשות בכל אחד מהמקרים?

תאריך לשליחת התשובה:
יום שלישי, כ"ג בשבט,
ל: p.tochen@bna.org.il

